

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Газилишин Н.Б., Гулик Л.Л.

**УКРАЇНСЬКА МОВА**  
**Конспекти уроків**

**2 клас**

*Посібник для вчителя*



®  
Тернопіль  
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32:811.161.2  
ББК 74.268.1Укр  
Г 12

Рецензенти:  
кандидат педагогічних наук, доцент  
*Онишків З.М.*  
вчитель вищої категорії, старший вчитель  
*Походжай Н.Я.*

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 року

**Газилишин Н.Б.**

Г 12 Українська мова : конспекти уроків : 2 кл. : посібник для вчителя /  
Н.Б. Газилишин, Л.Л. Гулик. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан,  
2013. — 296 с. — (Бібліотека вчителя).

**ISBN 978-966-10-1765-7 (серії)**

**ISBN 978-966-10-3525-5**

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з української мови, зміст яких відповідає новій навчальній програмі Міністерства освіти і науки України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Українська мова. 2 клас» (автор Захарійчук М.Д.).

Запропоновано зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, опорні схеми, таблиці, малюнки; різні види роботи над мовним матеріалом, правилами; каліграфічні хвилинки, творчі завдання, різноманітний цікавий та ігровий матеріал.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:811.161.2

ББК 74.268.1Укр

*Охороняється законом про авторське право.  
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена  
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серії)

ISBN 978-966-10-3525-5

© Навчальна книга — Богдан, 2013

## ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Звуки слова. Українська абетка (алфавіт). Назви літер за абеткою.	7	
2.	Розташування слів за абеткою з орієнтацією на першу літеру. Вміння користуватися абеткою в роботі з навчальним словником.	11	
3.	Склад. Перенос слів із рядка в рядок складами. Перенос слів з буквами <i>й, ь</i> , буквосполученням <i>йо</i> .	15	
4.	Перенос слів зі збігом приголосних звуків. Закріплення правил переносу слів з рядка в рядок.	19	
5.	Голосні звуки [a], [o], [y], [e], [и], [і], букви, що їх позначають.	23	
6.	Закріплення вивченого про голосні звуки та букви, що їх позначають.	28	
7.	Наголос. Наголошені й ненаголошені звуки і склади.	31	
8.	<i>Розвиток мовлення.</i> Складання опису ромашки за малюнком і питаннями.	33	
9.	Вправління у вимові слів з ненаголошеними голосними звуками [e], [и] в корені слова. Підбір перевірних слів за зразком <i>один-багато</i> .	35	
10.	Перевірка написання ненаголошеного голосного за допомогою зміни слова та добору спільнокорених слів.	37	
11.	Тренувальні вправи на перевірку ненаголошених голосних зміною форми слова та добором споріднених слів.	39	
12.	Приголосні звуки. Спостереження за роботою мовленнєвих органів (язик, губи, зуби) під час вимови приголосних звуків. Складання звукових схем слів. <i>Навчальний діалог.</i>	41	
13.	Правильне вимовляння слів зі звуками [дз], [дз'], [дж]. Позначення звуків [дз], [дз'], [дж] сполученням букв <i>дз, дж</i> . Перенос слів із буквосполученнями <i>дз, дж</i> . <i>Навчальний діалог.</i>	45	
14.	Вправління у написанні й переносі слів зі сполученням букв <i>дз, дж</i> . Звуко-буквений аналіз слів. <b>Перевірна робота. Діалог.</b>	49	
15.	Буква <i>щ</i> , позначення нею звукосполучення [шч].	53	
16.	<i>Розвиток мовлення.</i> Складання опису білочки за малюнком і питаннями.	55	
17.	Вправи на закріплення звукового значення букви <i>щ</i> , сполучень букв <i>дз, дж</i> . Вимова і написання слова <i>диригент</i> .	57	
18.	Зіставлення вимови звуків [г] і [ґ], позначення їх буквами <i>г, ґ</i> .	61	
19.	Спостереження за правильним вимовлянням і розрізненням на слух дзвінких та глухих приголосних звуків.	63	
20.	Звук [ф], звукосполучення [хв].	67	
21.	Вимова і написання слів із дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу.	71	
22.	Правильне вимовляння і розрізнення на слух твердих та м'яких приголосних звуків. Позначення м'якості приголосних буквами <i>і, я, ю, є</i> . Звуковий аналіз слів. Вимова і написання слова <i>українська</i> .	73	
23.	Тренувальні вправи з написання, звуко-буквеного аналізу слів з м'якими приголосними. Вимова і написання слова <i>Київ</i> .	77	
24.	<i>Розвиток мовлення.</i> Складання розповіді за малюнком, планом і змістом вірша А. Житкевича "Осінь". Тема розповіді "Осінь".	79	
25.	Вправи на закріплення знань з написання слів з м'якими приголосними звуками. Звуко-буквений аналіз слів. <i>Навчальний діалог.</i>	81	
26.	Позначення м'якості приголосних звуків знаком м'якшення. Буквосполучення <i>ьо</i> в середині слова. Перенос слів зі знаком м'якшення. <i>Навчальний діалог.</i>	85	
27.	<b>Перевірна робота. Діалог.</b> Тренувальні вправи з написання, переносу, звуко-буквеного аналізу слів зі знаком м'якшення.	89	
28.	Вправління у складанні звукових схем і переносі слів з м'якими приголосними.	93	
29.	Закріплення знань про тверді та м'які приголосні звуки.	97	
30.	Подовжені м'які приголосні звуки. Позначення їх на письмі. Перенос слів з подовженими приголосними звуками.	101	
31.	Звуко-буквений аналіз слів з подовженими приголосними звуками. <i>Навчальний діалог "Розмова сонечка і осики"</i> .	103	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
32.	<i>Розвиток мовлення.</i> Складання казки за малюнком, планом і змістом казки І. Прокопенко “Як гриби ховалися”.	105	
33.	Вправляння у звуко-буквеному аналізі слів з подовженими приголосними звуками. Складання розповіді за початком і серією малюнків. <i>Навчальний діалог “Розмова по телефону”.</i>	107	
34.	<b>Перевірна робота. Діалог.</b> Тренувальні вправи з вимовляння, читання та написання слів з подовженими приголосними.	111	
35.	Апостроф. Вживання апострофа. Вимова і написання слів з апострофом.	113	
36.	Записування слів з апострофом. Вимова і написання слова <i>дужмяний</i> .	115	
37.	Порівняння вимови і написання слів з апострофом і без апострофа.	119	
38.	Узагальнення знань за темою “Звуки і букви”. Вимова і написання слова <i>метро</i> .	121	
39.	<i>Розвиток мовлення.</i> Складання порад на тему “Бережіть книжки” за опорними словами та малюнками (вірш Г. Чернобицької “Не бруднити книжки”).	123	
40.	<b>Перевірка знань з мовної теми “Звуки і букви”.</b>	125	
41.	Аналіз контрольної роботи. Повторення вивченого.	127	
42.	Спостереження за лексичним значенням слова. Ознайомлення з тлумачним словником.	129	
43.	Складання рядів слів за певною змістовою ознакою. Групування предметів за родовими та видовими ознаками. Складання речень. Вимова і написання слова <i>диван</i> .	133	
44.	Розпізнавання іменників (без вживання терміна) за питаннями <i>хто? що?</i>	137	
45.	Іменник як частина мови. Слова-назви неістот. Слова-назви істот.	141	
46.	Уявлення про один предмет і багато предметів. Практичне вживання форм однини і множини (без вживання термінів).	143	
47.	Змінювання іменників за зразком <i>один-багато</i> . <i>Навчальне аудіювання.</i>	147	
48.	<i>Розвиток мовлення.</i> Розповідь за серією сюжетних малюнків, планом і опорними словами. Тема розповіді “Каштанчик”.	148	
49.	Вправляння у групуванні предметів за родовими та видовими ознаками. Доповнення речень. Навчальне аудіювання.	149	
50.	Закріплення знань про слова, що означають назви предметів. <b>Перевірна робота. Аудіювання.</b>	151	
51.	Аналіз контрольної роботи. Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах людей. Звертання. Практичне засвоєння форм звертання до співрозмовників. Пояснення слова <i>тезка</i> . Вимова і написання слова <i>вулиця</i> .	153	
52.	Велика буква в кличках тварин. Слова-привітання.	155	
53.	Велика буква в назвах міст, сіл, річок, морів і гір. <i>Пояснювальний диктант</i> .	157	
54.	Велика буква в назвах вулиць, площ і майданів. Пояснення слова <i>адресант і адресат</i> . <i>Тренувальний диктант</i> .	159	
55.	<i>Розвиток мовлення.</i> Розповідь за серією сюжетних малюнків і опорними словами. Тема розповіді “Допомога тваринам узимку”.	161	
56.	<b>Диктант. Контрольна робота.</b>	161	
57.	Аналіз контрольної роботи. Узагальнення знань за темою “Слово (іменник)”.	163	
58.	<b>Перевірка знань з мовної теми “Слово (Іменник)”.</b>	165	
59.	Аналіз контрольної роботи. Повторення вивченого.	167	
60.	Слова, що відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i> — прикметники. Складання груп слів цієї категорії, які мають різне лексичне значення: назви кольорів, розміри предметів, ознаки за відношенням до пори року, матеріалу, з якого виготовлено предмет, інші ознаки.	169	
61.	Роль прикметників у мовленні. Зв'язок прикметників з іменниками. Слова ввічливості.	171	
62.	Добір серед прикметників слів, протилежних за значенням. Вживання прикметників у прямому і переносному значенні. <b>Перевірна робота. Списування.</b>	173	
63.	Аналіз контрольної роботи. Змінювання прикметників з іменниками за зразком <i>один-багато</i> .	175	

## УРОК 49

Дата \_\_\_\_\_

Клас \_\_\_\_\_

**Тема.** Вправління у групуванні предметів за родовими та видовими ознаками. Доповнення речень. Навчальне аудіювання.

**Мета.** Закріпити знання про іменник, вдосконалити вміння групувати іменники за родовими та видовими ознаками, відбрати з тексту слова, які відповідають на питання *хто? що?* Вчити сприймати на слух незнайомий текст і розуміти його, давати відповіді.

**Обладнання.** Малюнки овочів і фруктів, вареників.

Додатковий  
матеріал до уроку

### Хід уроку

#### I. Організація класу.

#### II. Актуалізація опорних знань учнів.

##### 1. Каліграфічна вправа.

— Виконайте завдання панночки Каліграфії. Запишіть каліграфічно букви і буквосполучення.

*Я яб ял яс яр ям*

— Як називаються слова, що відповідають на питання *хто? що?*

— Підберіть по 5 іменників, які починаються на букву *я* і запишіть їх. Поставте до них запитання.

#### III. Вправління у групуванні предметів.

##### 1. Творча вправа (с. 71, впр. 1).

— Прочитайте текст.

— Що сказав дідусь хлопчикові?

— Спишіть останнє речення і допишіть свої міркування про те, що уявив собі Сашко.

*Він примружив очі й спробував уявити все, що родить земля. Наша земля родить сливи, капусту, помідори, яблука, смородину, картоплю, буряки, груші, полуниці.*

##### 2. Гра “Смачний обід”.

— Підберіть овочі, щоб зварити суп.

*Картопля, цибуля, петрушка, помідори, ...*

— Підберіть фрукти, щоб зварити компот.

*Яблука, сливи, вишня, груша, агрус, порічки, ...*

#### Фізкультхвилинка (діти імітують рухи)

Ми у сад пішли,  
вишеньку знайшли.

Ягідок нарвали  
і далі пішли.

На город пішли,  
цибульку знайшли,  
бурячок зірвали  
і далі пішли.

На поле пішли,  
волошки знайшли,  
у букет нарвали  
і далі пішли.

Додому прийшли,  
на кухню зайшли,  
вареників нарobili  
і всіх гарно пригостили.

#### IV. Узагальнення і систематизація знань учнів.

##### 1. Словникова робота.

*Вареники* — українська національна страва. Це виріб із прісного тіста з різною начинкою, зварений у воді.

*Вареники-туленики* — від того, що стулюють краї тіста.

##### 2. Робота з підручником.

а) Читання вірша (с. 72, впр. 2).

- б) Вибіркове списування.  
 — Випишіть із вірша слова-назви предметів.  
*Хто? ... (мати)*  
*Що? ..., ..., .... (сніданок, вишні, вареники)*
- в) Доповнення речення (усно).  
 — Поміркуйте і скажіть, з чим готують вареники.  
*(Вареники готують із сиром, картоплею, вишнями.)*  
 — З яким продуктом не готують вареників?
- г) Самодиктант.  
 — Запишіть, із чим ви любите вареники.  
*Я люблю вареники із сиром.*
3. Робота з зошитом (с. 49–50).  
 4. Диференційовані завдання.

#### V. Навчальне аудіювання.

— Я читатиму текст. Ви уважно слухайте. Потім я поставлю запитання і запропоную 2 варіанти відповідей. Ви вибираєте правильну відповідь і запишете її номер поряд з номером запитання.

#### КІТ І ПАПУГА

В одному будинку жили сіра кішка і зелений папуга. Вони були великі приятелі.

Одного вечора господиня пішла на верхній поверх. На кухні залишилися зелений папуга та сіра кішка. Коли це кішка прибігає на гору і починає страшенно нявчати. Господиня дивувалась і зовсім нічого не розуміла. Тоді кішка вчепилась жінці за білий фартух і почала тягти її вниз, у кухню. Жінка зупинилась вражена на порозі. Що ж вона там побачила? У великій макітрі з тістом загруз папуга. Він страшенно кричав і бив крилами. Папуга намагався вилізти з тіста, але загрузав ще більше. Смерть була неминучою. Отож кішка і тягла господиню рятувати свого приятеля. *(102 слова) (За Б. Грінченком)*

#### Тестові завдання

- Хто жив з господинею у старому будинку?
  - Сіра кішка і зелений папуга.
  - Веселий щиглик і кудлатий песик.
- Куди вийшла господиня?
  - На вулицю.
  - На верхній поверх.
- Як кішка змусила господиню вернутися на кухню?
  - Вчепилася за фартух і тягла вниз.
  - Крутилася біля ніг господині.
- Що сталося з папугою?
  - Він впав у відро з водою.
  - Він застряг у макітрі з тістом.

#### Відповіді.

- А
- Б
- А
- Б

#### VI. Підсумок уроку.

— Запишіть назви продуктів, з яких можна приготувати смачні бутерброди.  
 \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_.

— На які запитання відповідають ці слова?

#### VII. Домашнє завдання.

— Вправа на с. 73.

галуззя  
дзвін

сльози  
хом'як

**Завдання 7.**

— Прочитайте. Запишіть речення.

*I група*

Квіти, любить, Наталя, дуже.  
Клумбі, пишно, вони, цвітуть, на.  
І, поливає, дівчинка, доглядає, їх.

*II група*

Жвавий, вербами, біжить,  
струмочок, між.  
Зовсім, маленький, він, ще.  
І, чиста, в ньому, прозора,  
вода.

**V. Підсумок змагання.**

Група, яка першою правильно виконає завдання, робить два кроки вперед сходишками, другою — один крок.

Переможці отримують символічний ключ, яким відчиняють двері до третього класу.

**УРОК 118  
РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ**

**Тема.** Розповідь на тему “Моя бібліотека” за серією сюжетних малюнків, планом, опорними словами.

**УРОК 119**

**Тема.** Підсумковий урок за рік.

**УРОК 120  
РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ**

**Тема.** Розповідь на тему “Мої літні канікули” за серією малюнків і змістом вірша О. Палійчука “Алло, ми поїхали в село”.

## Література

1. Будна Н.О. Тестові завдання з української мови. 2 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013.
2. Будна Н.О., Каніщенко А.П. Українська мова: зошит: 2 кл. Ч. 1, Ч. 2. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013.
3. Вашуленко М.С., Понамарьова К.І та інші. Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, із навчанням українською мовою 1-4 класи. — К.: Видавничий дім “Освіта”, 2012.
4. Генсюрівська Л.Б., Софіян З.З. Українська мова. Диференційовані завдання до вправ. 2 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013.
5. Захарійчук М.Д. Українська мова: підруч. Для 2 кл. загальноосвіти. навч. закл. з навч. Укр. мовою. — К.: Грамота, 2012.
6. Зубков М.Г. Українська мова: Універсальний довідник. — Харків: Видавничий дім “Школа”, 2004. — 496 с.
7. Кидисюк Н.П. Збірник переказів з української мови. 1-4 класи. — Харків: Веста: Видавництво “Ранок”, 2008.
8. Кидисюк Н.П. Збірник диктантів з української мови. 1-4 класи. — Харків: Веста: Видавництво “Ранок”, 2008.
9. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. — К.: Академія, 2006.
10. Міхлат О.М. Навчальна програма дисципліни “Вступ до мовознавства” (для бакалаврів напряму “Філологія”, спеціальності “Педагогічна освіта” спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти.”) — К.: МАУП, 2005. — 15 с.
11. Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Зошит для контрольних робіт. 2 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013.
12. Природа навколо нас. Загадки, вірші, прислів'я та приказки / Упор. Майхрук М.І. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2009.
13. Семеренко Т.В., Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Картки для поточного та тематичного контролю знань: 2 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013.
14. Словник української мови в 20 томах (СУМ-20) — К.: Видавництво “Наукова думка”, 2010.
15. 7-е видання: Великий тлумачний словник сучасної української мови — К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2009.
16. Сухомлинський В.О. Квітка сонця: Притчі, казки, оповідання / В.О. Сухомлинський; Пер. Д.С. Чередниченка. — Харків: ВД “Школа”, 2011.
17. Українська мова. Списування з друкованого тексту: зошит: 2 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2013.
18. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства імені О.О. Потебні; Унститут української мови — Київ: Наукова думка, 2007. — 288 с.
19. Ющук І.П. Українська мова. — Київ: Либінь, 2005. — 640 с.





“КНИГА ПОШТОЮ” А/С 529  
м. Тернопіль, 46008  
т. (0352) 287489, 511141  
(067) 3501870, (066) 7271762  
mail@bohdan-books.com

*Навчальне видання*

**ГАЗИЛИШИН Наталія Богданівна**  
**ГУЛИК Людмила Любомирівна**

## **УКРАЇНСЬКА МОВА**

**Конспекти уроків**

**2 клас**

*Посібник для вчителя*

Головний редактор *Богдан Будний*  
Редактор *Марія Мигаль*  
Обкладинка *Аліни Воронкової*  
Комп'ютерна верстка *Людмили Гумен, Тетяни Золоєдової*  
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 10.09.2013. Формат 60х84/8. Папір офсетний.  
Гарнітура Тайсм. Умовн. друк. арк. 34,41. Умовн. фарбо-відб. 34,41.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»  
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного  
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції  
ДК №424 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С.Бандери, 34а, м.Тернопіль, 46002  
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008  
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66  
office@bohdan-books.com  
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3525-5

